

שלשה מינין

ומדייקת הגדירה: רק "היווצה מן הגרען" – פרי עץ הגרען, והנשחת ממנו – אין, אכן, הוא אסור לנזיר.

אבל עץ הגרען עצמו – לא נאסר באכילה על הנזיר!

ואם כן: מותניתין, משנתנו היא דלא כרבי אלעזר!

דתניא: רבי אלעזר אומר: אפילו עליון של עץ הגרען, ולולבין, חוטין וכין שבען הגרען,⁽⁵⁾ גם הם במשמע כתוב, ואסורים הם באכילה לנזיר.

אייבא דאמר ר' לה [יש שידיקו דיקוק זה]

אסיפה של משנתנו שניינו בה: "ויאינו חייב עד שייאלל מן הענבים בזות".⁽⁶⁾

משמע, רק אם אכל הנזיר "מן הענבים", אין, אכן הוא חייב. אבל אם אכל מעץ הגרען עצמו, לא.

ואם כן מותניתין, היא דלא כרבי אלעזר –

דתניא: רבי אלעזר אומר: אפילו עליון ולולבין במשמע.⁽⁷⁾

במאיי קמייפלו [באיזה טעם נחלקו] התנה של משנתנו שאינו מחייב על העלים

ואין כוונתו לומר ש"שריגים" הם עליון ולולבין, אלא הן זמורות וכמו שכתב רש"י שם, וכן כתבו התוספות לקמן בר"ה מאי], ואף על פי שזרורות ודאי אין אסורים לנזיר, מכל מקום מלשון "יווצה מן הגרען" אין להוכיח כלום, דהיינו זמורות במשמע.

7. א. אבל זמורות הגרען לא נאסרו על הנזיר. אפילו לרבי אלעזר, וכמובואר בהמשך הסוגיא.

הוגים – אלו הגרענים הפנימיים שבתוך הענבים, דברי רבי יהודה.

רבי יוסי אומר להיפך:

החרצנים – אלו הגרענים הפנימיים.

הוגים – אלו הקליפות החיצוניתים. ונותן רבי יוסי סימן לדבריו את הפעמון, כדי שלא תטעה בין הוג לחרוץ –

כמו זוֹת [פעמון] של בחמתה, התליי בצדורה, הרי הוא מורכב משני חלקים: ממעטפת הפעמון, ומהלשון הנוקשת בו, מבפנים. ווחילק החיצון של הפעמון נקרא "זוג".

והחלק הפנימי [הלשון הנוקשת בפעמון] נקרא "ענבל".

כך גם בענבי, החלק החיצון נקרא "זוג" וומילא תדע שהרעין הפנימי קרי חרצן].

גמרא:

שנינו במשנה: **שלשה מינין אסורים בנזיר:** הטומאה, והתגלחת, והיווצה מן הגרען:

5. כן פירש המפרש; וראה רשי שבת פא א "ולובי גפנים: אותן פיצולין הגדלין בגפן וקורין ווידיל"ש, וראה שם בגמר שאכליתן קשה לתחתוניות.

6. כתב הרא"ש: דיקוק דרישא לא משמע ליה, דעתין ולולבין בכלל יווצה מן הגרען נינהו, דכתיב [בראשית מ י]: "ובגרען שלשה שריגים", וכך כתבו התוספות, אלא שלא הביאו את הראה מן הפסוק.